

G
O
I
B
/

Música

La cultura i les expressions artístiques s'entenen i serveixen com a reflex de les societats passades i presents. La música, com a gènere artístic, no tan sols constitueix una forma d'expressió personal fruit de percepcions individuals, sinó també un llenguatge a través del qual reproduir les realitats culturals.

Per això, resulta fonamental comprendre i valorar el paper que juga la música com una de les arts que conformen el patrimoni cultural, així com entendre i apreciar la seva vinculació amb les diferents idees i tradicions. A través de la matèria de Música, l'alumnat d'Educació Secundària Obligatòria aprèn a entendre i valorar les funcions de la música, de la mateixa manera que aprèn a fer-la servir per comprendre i per expressar-se, com a art independent i en la seva interacció amb la dansa.

La música contribueix activament al desenvolupament cognitiu, emocional i psicomotor de l'alumnat. El procés d'aprenentatge musical, a partir de l'anàlisi dels elements propis dels llenguatges musicals i la contextualització de les produccions musicals, junt amb el treball de la pràctica vocal i instrumental, afavoreix la millora de l'atenció, la percepció, la memòria, l'abstracció, la lateralitat, la respiració i la posició corporal, així com el desenvolupament psicomotriu fi. A tot això, s'hi ha d'afegir la millora de la sensibilitat emocional i el control de les emocions, l'empatia i el respecte cap a la diversitat cultural, que es treballen a través de l'escolta activa, la creació i la interpretació musical.

Tant la comprensió, com la interiorització i la mímesi de diferents produccions artístiques són clau perquè l'alumnat recreï i projecti a través de la música la seva creativitat i les seves emocions com a mitjà d'expressió individual i grupal. Aquests processos permetran als alumnes descobrir la importància d'actituds de respecte cap a la diversitat, així com valorar la perseverança necessària per al domini tècnic de la veu, el cos, els instruments musicals o les eines analògiques i digitals lligades a la música.

Les competències específiques de la matèria consoliden i desenvolupen les adquirides en l'àrea d'Educació Artística durant l'etapa educativa anterior. En Educació Secundària Obligatòria, aquestes competències es plantegen a partir de tres eixos que estan íntimament relacionats: la primera competència específica desenvolupa la identitat i la recepció cultural; la segona i la tercera contribueixen a l'autoexpressió a

G
O
I
B

través de la creació i de la interpretació; i la quarta se centra en la producció artística. L'adquisició d'aquestes quatre competències específiques ha de realitzar-se a partir de un aprenentatge basat en la pràctica, que permeti als alumnes experimentar la música i la dansa.

Els criteris d'avaluació de la matèria es plantegen com a eines per mesurar el nivell d'adquisició de les competències específiques atenent els seus components cognitiu, procedimental i actitudinal.

Per part seva, els sabers bàsics s'articulen en tres blocs que integren els coneixements, destreses i actituds necessaris per a l'assoliment de les competències específiques. Sota l'epígraf d'«Escolta i percepció» s'engloben aquells sabers necessaris per desenvolupar el concepte d'identitat cultural a través de l'acostament al patrimoni dansístic i musical com a font de gaudi i enriquiment personal. El bloc «Interpretació, improvisació i creació escènica» inclou els sabers que permeten als alumnes expressar-se a través de la música, aplicant, de forma progressivament autònoma, diferents tècniques musicals i dansístiques. I, finalment, en el bloc referit a «Contextos i cultures» s'hi recullen els sabers referits a diferents gèneres i estils musicals que amplien l'horitzó de referències a altres tradicions i imaginaris.

Per tal de millorar les capacitats dels alumnes es proposa el disseny de situacions d'aprenentatge que plantejades des d'una perspectiva global, permetin l'aplicació dels coneixements, destreses i actituds adquirits prèviament, així com el desenvolupament i l'adquisició d'altres nous que completin els anteriors. Les situacions d'aprenentatge han d'afavorir la connexió dels aprenentatges de la matèria de Música amb els d'altres matèries no tan sols d'índole artística per exemple, la relació matemàtica que hi ha rere les relacions rítmiques i estructurals, les qualitats físiques del so, la relació entre el llenguatge i la música, la simbiosi del text i l'idioma amb les melodies o la necessitat de conèixer el context històric per tal d'entendre el perquè de les diferents expressions musicals i dansístiques.

Competències específiques

- 1. Analitzar obres de diferents èpoques i cultures, identificant els seus principals trets estilístics i establint relacions amb el seu context, per valorar el patrimoni musical i dansístic com a font de gaudi i enriquiment personal.**

L'adquisició d'aquesta competència implica aprendre a identificar els principals trets estilístics de la música i la dansa de diferents èpoques i cultures, així com a relacionar-los amb les característiques del seu context històric, valorant la seva importància en les transformacions socials de les quals aquestes arts són origen o reflex.

Per això, s'han d'analitzar, des de l'escolta activa o el visionat actiu, obres representatives, a les quals s'ha d'accedir en directe o a través de reproduccions analògiques o digitals. Resultarà també d'utilitat el comentari de textos i imatges i la consulta de fonts bibliogràfiques o d'un altre tipus sobre els diversos mitjans i suports emprats en el registre, la conservació o la difusió d'aquestes obres. La incorporació de la perspectiva de gènere en aquesta anàlisi permetrà que l'alumnat entengui la imatge i el paper de la dona en les obres estudiades, afavorint un acostament que ajudi a identificar els mites, els estereotips i els rols de gènere transmesos a través de la música i la dansa. La contextualització de les obres farà possible la seva adequada valoració com a productes d'una època i un context social determinats, alhora que permetrà la reflexió sobre la seva evolució i la seva relació amb el present. Per aquest motiu, a més d'acudir als diferents gèneres i estils musicals que formen part del cànon occidental, convé parar esment a la música i a la dansa d'altres cultures, i a les que són presents al cinema, el teatre, la televisió, els videojocs o les xarxes socials, així com a les que conformen els imaginaris dels alumnes, identificant trets i intencionalitats comunes que ajudin a la seva millor comprensió i valoració. Aquesta comparació ha de contribuir al desenvolupament d'una actitud crítica i reflexiva sobre els diferents referents musicals i dansístics, i a enriquir el repertori al qual els alumnes tenen accés, desenvolupant així el seu gust per aquestes arts i la percepció de les mateixes com a font de gaudi i enriquiment personal.

Així mateix, durant les activitats de recepció activa, es fomentarà el desenvolupament d'hàbits saludables d'escolta, tot sensibilitzant els alumnes sobre els problemes derivats de la pol·lució sonora i del consum indiscriminat de música.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del perfil de sortida: CCL2, CCL3, CP3, CD1, CD2, CPSAA3, CC1, CCEC1, CCEC2.

2. Explorar les possibilitats expressives de diferents tècniques musicals i dansístiques, a través d'activitats d'improvisació, per incorporar-les al

repertori personal de recursos i desenvolupar el criteri de selecció de les tècniques més adequades a la intenció expressiva.

El descobriment i l'exploració de les diferents possibilitats expressives que ofereixen les tècniques musicals i dansístiques permet als alumnes adquirir-les i enriquir el seu repertori personal de recursos i aprendre a seleccionar i aplicar les més adequades a cada necessitat o intenció.

La improvisació, tant si és pautaada com lliure, constitueix un mitjà idoni per dur endavant aquesta exploració. A l'aula, les activitats d'improvisació lliuren als alumnes l'oportunitat de descobrir i aplicar, de manera individual o en grup, diferents tècniques musicals i dansístiques mitjançant la utilització de la veu, del cos, d'instruments musicals o d'eines analògiques o digitals. Així mateix, la improvisació constitueix una eina molt útil per aprendre a seleccionar les tècniques que millor s'ajusten a les idees, sentiments i emocions que es pretenen plasmar en una determinada peça musical o dansística.

Per altra part, l'exploració de les possibilitats expressives a través de la improvisació afavoreix l'autoconeixement, la confiança i la motivació i contribueix a la millorar de la presència escènica i de la interpretació, així com al foment del respecte per la diversitat d'idees i opcions, a l'enriquiment cultural entre iguals i a la situació de barreres i estereotips socials, culturals o sexistes.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del perfil de sortida: CCL1, CD2, CPSAA1, CPSAA3, CC1, CC3, CCEC3.

3. Interpretar peces musicals i dansístiques, gestionant adequadament les emocions i emprant diverses estratègies i tècniques vocals, corporals o instrumentals, per ampliar les possibilitats d'expressió personal.

La interpretació individual o grupal d'obres musicals i dansístiques afavoreix la comprensió d'aquestes propostes i el seu reconeixement com a part del patrimoni cultural, així com l'ampliació de les possibilitats d'expressió personal mitjançant l'ús de les estratègies i tècniques vocals, corporals o instrumentals pròpies d'aquests llenguatges artístics.

La veu, el cos i els instruments musicals constitueixen, al costat de les eines tecnològiques, els mitjans d'expressió per a la interpretació d'obres de música i dansa ja existents. No obstant això, la seva execució requereix l'ús de tècniques i destreses que s'han d'adquirir de forma guiada, al mateix temps

que es descobreixen i exploren les seves possibilitats expressives. En aquest sentit, resulta fonamental prendre consciència de la importància de l'expressió en la interpretació musical.

La lectura i l'anàlisi de partitures, l'audició o el visionat d'obres, així com els assajos a l'aula, constitueixen moments i espais per a l'adquisició d'aquestes destreses i tècniques d'interpretació individual i grupal.

La interpretació individual permet treballar aspectes com la concentració, la memorització i l'expressió artística personal. Per la seva part, la interpretació grupal afavoreix el desenvolupament de la capacitat d'exercir diverses funcions o d'escoltar als altres durant l'execució de les peces.

Tant l'assimilació de tècniques d'interpretació com l'execució de peces dins o fora de l'aula fan necessària l'adquisició d'altres estratègies i destreses que ajudin els alumnes a gestionar adequadament la frustració que pot generar el propi procés d'aprenentatge, així com a mantenir la concentració i a superar la inseguretat i la por escènica durant les actuacions. Aquestes estratègies de control i gestió de les emocions els ajudaran a desenvolupar la seva autoestima i els permetran afrontar amb major seguretat les situacions d'incertesa i els reptes als quals s'hauran d'enfrontar.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CCL1, CD2, CPSAA1, CPSAA3, CC1, CE1 i CCEC3.

4. Crear propostes artístiques i musicals, fent servir la veu, el cos, instruments musicals i eines tecnològiques, per tal de potenciar la creativitat i identificar oportunitats de desenvolupament personal, social, acadèmic i professional.

La realització de propostes artístiques i musicals, individuals o col·laboratives, suposa una oportunitat per posar en pràctica els aprenentatges adquirits. Aquestes propostes poden anar des de la interpretació o la creació de peces vocals, coreogràfiques o instruments senzilles a l'organització de projectes pluridisciplinars compartit amb altres matèries.

El procés de creació implica seleccionar els elements del llenguatge musical, les eines analògiques i digitals, i els mitjans musicals o dansístics més adequats. Es tracta de generar discursos coherents que combinen els sabers de manera global i s'ajusten a la idea i a la intenció del projecte, així com a les característiques de l'espai i del públic destinatari. A més a més, s'ha de garantir el respecte pels drets d'autor i la propietat intel·lectual.

G
O
I
B

La capacitat de formular propostes col·lectives, el resultat de les quals sigui la creació de productes musicals o dansístics, junt a la participació activa en el disseny i en la seva posada en pràctica, tot assumint diferents funcions en un context col·laboratiu, contribueixen no tan sols al desenvolupament de la creativitat, sinó també de la capacitat de treballar en equip. La participació en aquestes propostes grupals permet als alumnes comprendre i aprendre de les experiències pròpies, però també de les experiències dels seus companys. De la mateixa manera, els permet apreciar i respectar les diferents aportacions i opinions, valorant l'enteniment mutu com a mitjà per aconseguir un objectiu comú.

La vivència i la reflexió sobre les diferents fases del procés creatiu afavoreixen que els alumnes descobreixin i identifiquin les oportunitats de desenvolupament personal, social, acadèmic i professional que estan lligades a la música i a la dansa.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CCL1, STEM3, CD2, CPSAA3, CC1, CE1, CE3, CCE3 i CCEC4.

Cursos de primer a tercer

Criteris d'avaluació

Competència específica 1

1.1. Identificar els principals trets estilístics d'obres musicals i dansístiques de diferents èpoques i cultures, fent evident una actitud d'obertura, interès i respecte en la seva escolta o en la seva visualització.

1.2. Explicar amb actitud oberta i respectuosa, les funcions acomplertes per determinades produccions musicals i dansístiques, relacionant-les amb les principals característiques del seu context històric, social i cultural.

1.3. Establir connexions entre manifestacions musicals i dansístiques de diferents èpoques i cultures, tot valorant la seva influència sobre la música i la dansa actuals.

Competència específica 2

2.1. Participar amb iniciativa, confiança i creativitat, en l'exploració de tècniques musicals i dansístiques elementals, mitjançant improvisacions pautades, individuals o

G
O
I
B
/

grupals, en què es facin servir la veu, el cos, instruments musicals i eines tecnològiques.

2.2. Expressar idees, sentiments i emocions en activitats pautades d'improvisació, seleccionant les tècniques més adequades d'entre les que conformen el repertori personal de recursos.

Competència específica 3

3.1. Llegir partitures senzilles, identificant de forma guiada els elements bàsics del llenguatge musical, amb o sense suport de l'audició.

3.2. Emprar tècniques elementals d'interpretació vocal, corporal o instrumental, aplicant estratègies de memorització i valorant els assajos com a espais d'escolta i aprenentatge.

3.3. Interpretar amb correcció, peces musicals i dansístiques senzilles, individuals i grupals, dins i fora de l'aula, gestionant de manera guiada l'ansietat i la por escènica i mantenint la concentració.

Competència específica 4

4.1. Planificar i desenvolupar amb creativitat propostes artístiques i musicals, tant individuals com col·laboratives, tot emprant mitjans musicals i dansístics, així com eines analògiques i digitals.

4.2. Participar activament en la planificació i en l'execució de propostes artístiques i musicals col·laboratives, valorant les aportacions de la resta d'integrants del grup i descobrint oportunitats de desenvolupament personal, social, acadèmic i professional.

Sabers bàsics

A. Escolta i percepció

-El silenci, el so, el renou i l'escolta activa. Sensibilitat davant la pol·lució sonora i la creació d'ambients saludables d'escolta.

-Obres musicals i dansístiques: anàlisi, descripció i valoració de les seves característiques bàsiques. Gèneres de la música i la dansa.

G
O
I
B

-Veus i instruments: classificació general dels instruments per famílies i característiques. Agrupacions.

-Compositors i compositoras, artistes i intèrprets internacionals, nacionals, regionals i locals.

-Concerts, actuacions musicals i altres manifestacions artístiques i musicals, en viu i enregistrades.

-Mites, estereotips i rols de gèneres transmesos a través de la música i la dansa.

-Eines digitals per a la recepció musical.

-Estratègies de recerca, selecció i reelaboració d'informació fiable, pertinent i de qualitat.

-Normes de comportament bàsiques en la recepció musical: respecte i valoració.

B. Interpretació, improvisació i creació escènica.

-La partitura: identificació i aplicació de grafies, lectura i escriptura musical.

-Elements bàsics del llenguatge musical. Paràmetres del so, intervals. Tonalitat: escales musicals, l'armadura i acords bàsics. Textures. Formes musicals a llarg dels períodes històrics i en l'actualitat.

-Principals gèneres musicals i escènics del patrimoni cultural.

-Repertori vocal, instrumental o corporal, individual o grupal de diferents tipus de música del patrimoni musical propi i d'altres cultures.

-Tècniques elementals per a la interpretació: tècniques vocals, instrumentals i corporals, tècniques d'estudi i de control d'emocions.

-Tècniques d'improvisació guiada i lliure.

-Projectes musicals i audiovisuals: ús de la veu, el cos, els instruments musicals, els mitjans i les aplicacions tecnològiques

-La propietat intel·lectual i cultural: plantejaments ètics i responsables. Hàbits de consum musical responsable.

-Eines digitals per a la creació musical. Seqüenciadors i editors de partitures.

-Normes de comportament i participació en activitats musicals.

C. Contextos i cultures.

-Història de la música occidental: períodes, característiques, gèneres musicals, instruments i agrupacions.

-Les músiques tradicionals a Espanya i a les Illes Balears, i la seva diversitat cultural. Instruments, cançons, danses i balls.

-Tradicions musicals i dansístiques d'altres cultures del món.

-Músiques populars, urbanes i contemporànies.

-El so i la música en els mitjans audiovisuals i les tecnologies digitals.

Quart curs

Criteris d'avaluació

Competència específica 1

1.1. Analitzar obres musicals i dansístiques de diferents èpoques i cultures, identificant els seus trets estilístics, explicant la seva relació amb el context i fent evident una actitud d'obertura, interès i respecte en la seva escolta o la seva visualització.

1.2. Valorar críticament els hàbits, els gustos i els referents musicals i dansístics de diferents èpoques i cultures, reflexionant sobre la seva evolució i sobre la relació amb els del present.

Competència específica 2

2.1. Participar amb iniciativa, confiança i creativitat en l'exploració de tècniques musicals i dansístiques de més gran complexitat, mitjançant improvisacions lliures i pautades, individuals o grupals, en què es faci servir la veu, es cos, instruments musicals o eines tecnològiques.

2.2. Elaborar peces musicals o dansístiques estructurades, a partir d'activitats d'improvisació, seleccionant les tècniques del repertori personal de recursos més adequades a la intenció expressiva.

Competència específica 3

3.1. Llegir partitures senzilles, identificant els elements bàsics del llenguatge musical i analitzant de forma guiada les estructures de les peces, amb o sense suport de l'audició.

3.2. Emprar diferents tècniques d'interpretació vocal, corporal o instrumental, aplicant estratègies de memorització i valorant els assajos com a espais d'escolta i aprenentatge.

G
O
I
B

3.3. Interpretar amb correcció i expressivitat peces musicals i dansístiques, individuals i grupals, dins i fora de l'aula, gestionant l'ansietat i la por escènica, i mantenint la concentració.

Competència específica 4

4.1. Planificar i desenvolupar, amb creativitat, propostes artístiques i musicals, tant individuals com col·laboratives, seleccionant, d'entre els disponibles, els mitjans musicals i dansístics més oportuns, així com les eines analògiques o digitals més adequades.

4.2. Participar activament en la planificació i en l'execució de propostes artístiques i musicals col·laboratives, assumint diferents funcions, valorant les aportacions de la resta d'integrants del grup i identificant diverses oportunitats de desenvolupament personal, social, acadèmic i professional.

Sabers bàsics

A. Escolta i percepció.

- El silenci, el so, el renou i l'escolta activa. Sensibilització i actitud crítica en front de la pol·lució sonora i el consum indiscriminat de música.
- Obres musicals i dansístiques: anàlisi descriptiu de les seves característiques més rellevants. Principals gèneres musicals i dansístics.
- Veus i instruments. Evolució i agrupacions. Rellevància en les diferents etapes.
- Compositors i compositoras, artistes i intèrprets internacionals, nacionals, regionals i locals.
- Concerts, actuacions musicals i manifestacions artístiques i musicals en viu i enregistrades.
- Mites, estereotips i rols de gènere transmesos a través de la música i la dansa.
- Eines digitals per a la recepció, musical.
- Estratègies de recerca, selecció i reelaboració d'informació fiable, pertinent i de qualitat.
- Actitud de respecte i valoració en la recepció musical.

B. Interpretació, improvisació i creació escènica.

- La partitura: lectura i escriptura musical.

G
O
I
B

- Elements del llenguatge musical. Tonalitat, modulació, funcions harmòniques, progressions harmòniques. Formes musicals complexes.

- Repertori vocal, instrumental o corporal individual o grupal de diferents tipus de música del patrimoni musical històric, actual i d'altres cultures.

- Tècniques per a la interpretació, tècniques vocals, instrumentals i corporals, tècniques d'estudi i de control d'emocions.

- Tècniques d'improvissació guiada i lliure: melòdiques i ritmes vocals, instrumentals o corporals.

- Planificació i execució de projectes musicals i audiovisuals, ús de la veu, el cos, els instruments musicals, els mitjans i les aplicacions tecnològiques.

- Valors i hàbits de consum responsable en les plataformes digitals i les xarxes socials musicals.

- Recursos per a la creació de productes musicals i audiovisuals. Eines digitals per a la creació musical. Seqüenciadors, editors de partitures i aplicacions informàtiques.

- Actituds de respecte i col·laboració en la participació activa en activitats musicals.

C. Context i cultures.

- Història de la música a Espanya i a les Illes Balears: períodes, característiques, gèneres musicals, instruments i agrupacions.

- Tradicions musicals i dansístiques d'altres cultures del món. Funcions. Pervivència i influències en altres estils musicals.

- Músiques populars urbanes i contemporànies.

- El so i la música en els mitjans audiovisuals i les tecnologies digitals.

- La música al servei d'altres arts i llenguatges.